

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
POLICIJA

**POROČILO O UPORABI PRISILNIH SREDSTEV IN
NAPADIH NA POLICISTE
V LETU 2016**

Ljubljana, marec 2017

UVOD

V Službi generalnega direktorja policije smo pripravili poročilo o uporabi prisilnih sredstev in napadih na policiste v letu 2016. Statistične podatke smo pridobili iz računalniške evidence 20. 2. 2017.

1 UPORABA PRISILNIH SREDSTEV

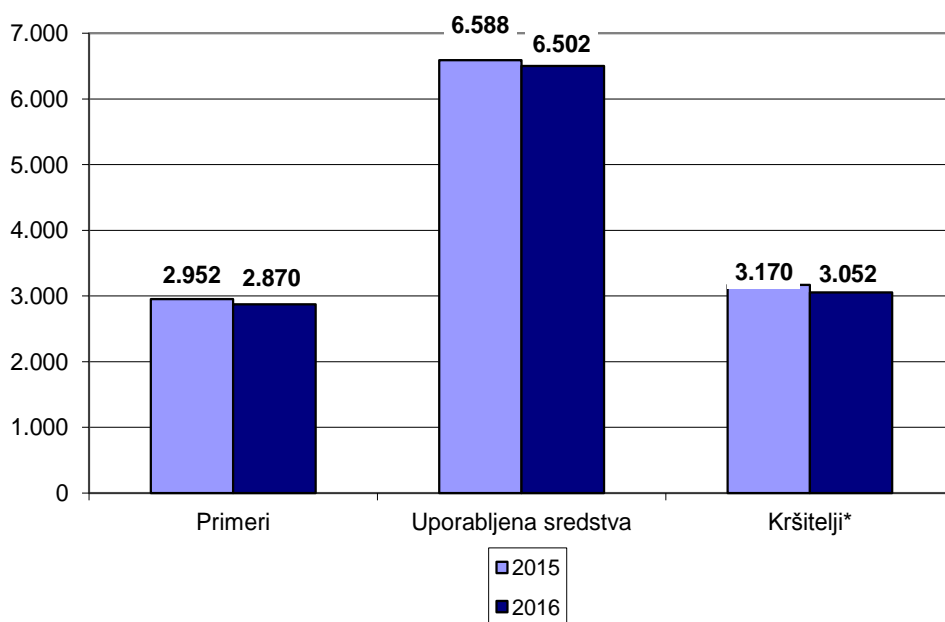
1.1 Obseg in vrste uporabljenih prisilnih sredstev

Leta 2016 so policisti v 2.870 (2.952) primerih zoper 3.052 (3.170) kršiteljev¹ uporabili 6.502 (6.588) prisilni sredstvi.

Število uporabljenih prisilnih sredstev se je v primerjavi z letom prej² zmanjšalo za 1,3 %, število primerov, ko so policisti uporabili prisilna sredstva, se je zmanjšalo za 2,8 %, število kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, pa se je zmanjšalo za 3,7 %.

Vodje enot (in tudi komisije za preveritev okoliščin uporabe prisilnih sredstev – kadar so bile imenovane) so ocenili, da je bilo od skupnega števila 6.502, zakonito in strokovno uporabljenih 6.463 prisilnih sredstev; 10 zakonito, vendar nestrokovno; 1 strokovno, vendar nezakonito; za 28 pa ocena uporabe na dan pridobitve statističnih podatkov še ni bila vnesena. Delež zakonito in strokovno uporabljenih prisilnih sredstev znaša 99,4 % (99,5 %).

Uporaba prisilnih sredstev

* Osebe, zoper katere so bila uporabljena prisilna sredstva.

¹ Kršitelji so vse osebe v postopkih.

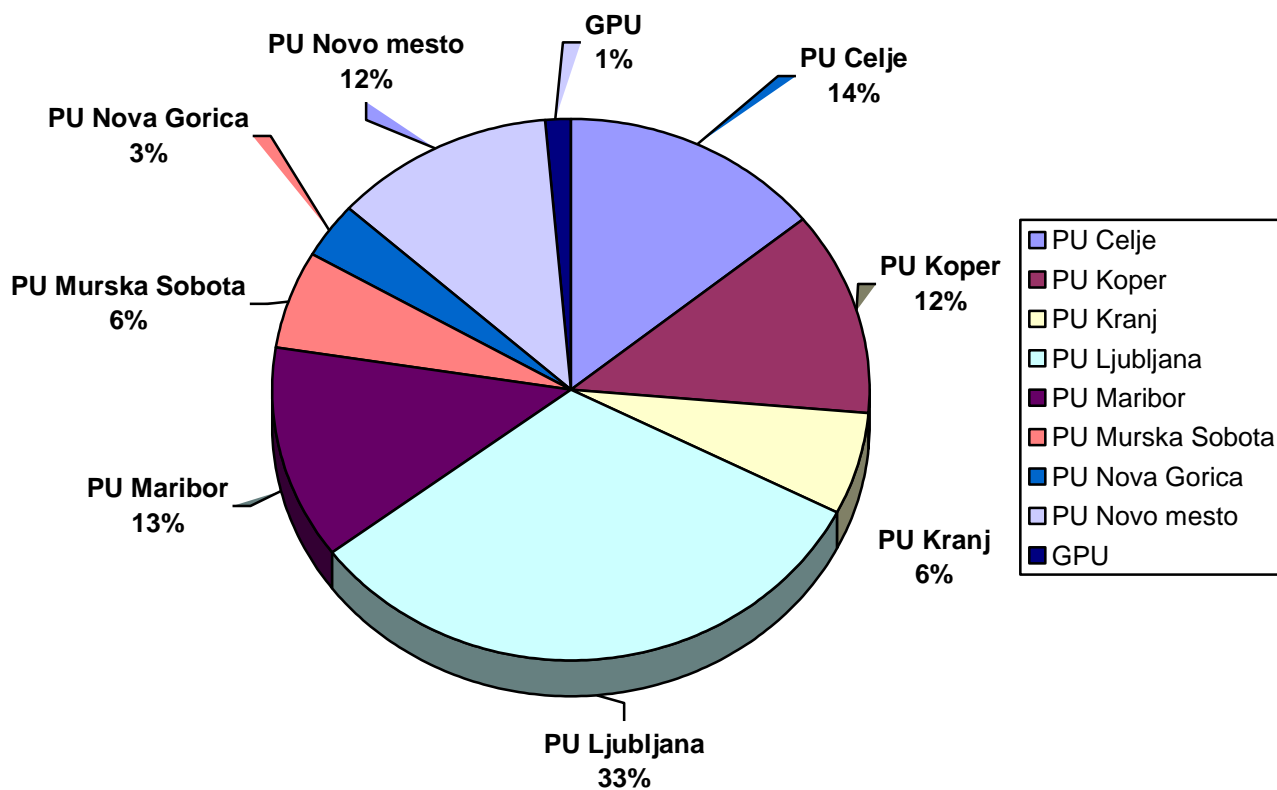
² Uporabljeni podatki za leto 2015 so bili pridobljeni iz računalniške evidence 19. 2. 2016.

Uporaba posameznih vrst prisilnih sredstev po enotah v letu 2016

	SV	TS	PR	PAL	SP	PUV	SO	OS	Skupaj
PU CELJE	349	561	18	-	-	2	-	-	930
PU KOPER	322	421	22	10	-	1	2	-	778
PU KRANJ	234	154	20	3	-	-	-	1	412
PU LJUBLJANA	899	1.153	27	8	1	2	-	-	2.090
PU MARIBOR	326	494	6	2	-	1	-	-	829
PU MURSKA SOBOTA	143	219	9	13	-	-	-	-	384
PU NOVA GORICA	74	138	2	2	-	1	-	-	217
PU NOVO MESTO	445	303	14	4	1	1	-	1	769
GPU	59	34	-	-	-	-	-	-	93
Skupaj	2.851	3.477	118	42	2	8	2	2	6.502

Legenda: SV - sredstva za vklepanje in vezanje, TS - telesna sila, PR - plinski razpršilec, PAL - palica, PS - plinska in druga sredstva za pasivizacijo, VC - vodni curek, KON - konjenica, PMV - posebna motorna vozila, SP - službeni pes, PUV - sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev, OS - opozorilni strel, SO - strelno orožje

Deleži uporabe prisilnih sredstev po policijskih enotah v letu 2016

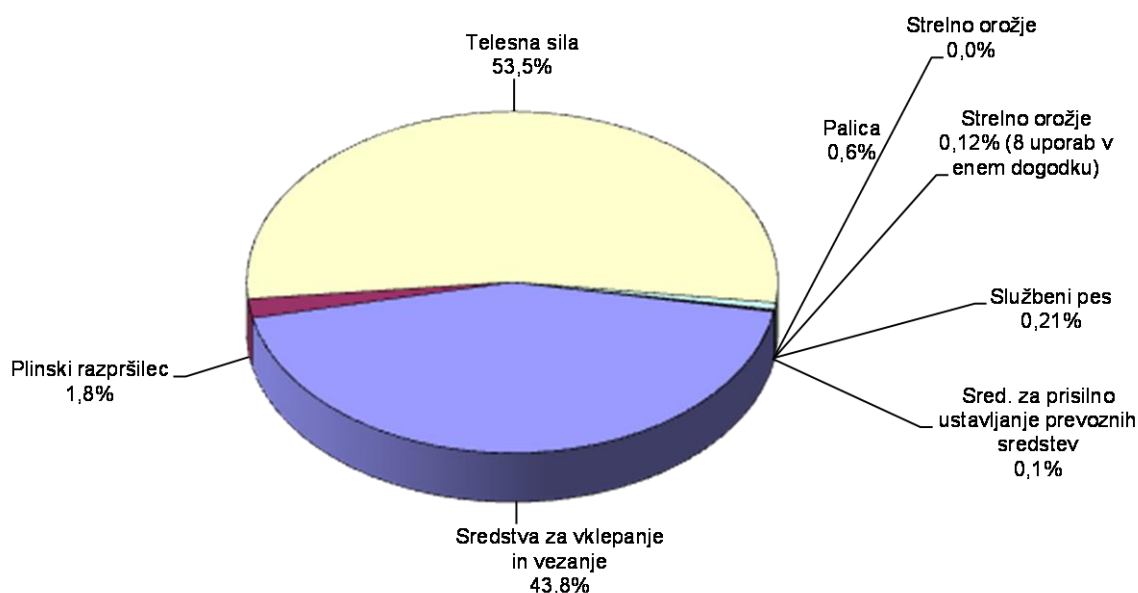

Iz grafa je razvidno, da so leta 2016 največ prisilnih sredstev uporabili policisti PU Ljubljana (33 %) ter PU Celje (14 %), najmanj pa policisti PU Nova Gorica (3 %). Delež uporabe prisilnih sredstev policistov NOE GPU je bil 1 %.

Uporaba prisilnih sredstev

Vrsta prisilnega sredstva	2015	2016
Sredstva za vklepanje in vezanje	2.882	2.851
Telesna sila	3.486	3.477
Plinski razpršilec	135	118
Palica	49	42
Službeni pes	14	2
Sred. za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev	14	8
Strelno orožje	8	2
Opozorilni strel	-	2
Skupaj	6.588	6.502

Deleži uporabljenih vrst prisilnih sredstev v letu 2016

Policisti so v veliki večini primerov uporabili telesno silo ter sredstva za vklepanje in vezanje (skupaj v 97,3 %), druga prisilna sredstva pa so uporabili v precej manjšem številu.

Od telesne sile so policisti največkrat uporabili strokovni prijemi – 2.729-krat. Strokovne udarce so uporabili – 50-krat, strokovne mete – 84-krat, strokovne pritiske – 55-krat, druge načine uporabe telesne sile (individualna ali skupinska uporaba telesne sile ...) pa – 556-krat.

Strelno orožje so policisti v letu 2016 uporabili dvakrat, dvakrat pa so izstrelili tudi opozorilni strel.

1.2 Uporabljena pooblastila

Policisti so prisilna sredstva najpogosteje uporabili pri pridržanju (2.655-krat), dajanju ukazov (1.558-krat), asistenci (527-krat), privedbi (493-krat), ugotavljanju identitete (246-krat), varnostnem pregledu (130-krat), izdaji plačilnega naloga ali plačilu globe na kraju (119-krat), hišni preiskavi (86-krat), začasni omejitvi gibanja (81-krat) itn.

1.3 Delovna področja in oblike dela

Največkrat so policisti prisilna sredstva uporabili pri vzpostavljanju javnega reda, in sicer 3.287-krat, 1.308-krat pri preiskovanju kaznivih dejanj, 752-krat pri zagotavljanju varnosti cestnega prometa, pri obravnavanju dogodkov 559-krat, pri spremljanju in izročanju oseb 379-krat, pri mejnih zadevah 194-krat, pri preventivni dejavnosti 17-krat in pri varovanju oseb 6-krat.

Glede na oblike dela so policisti največkrat uporabili prisilna sredstva pri intervenciji (3.155-krat), patroljiranju (1.337-krat), asistenci (510-krat), pri aktivnostih PPE (245-krat), pri drugih oblikah dela pa manjkrat, uporabljena pa so bila predvsem milejša prisilna sredstva.

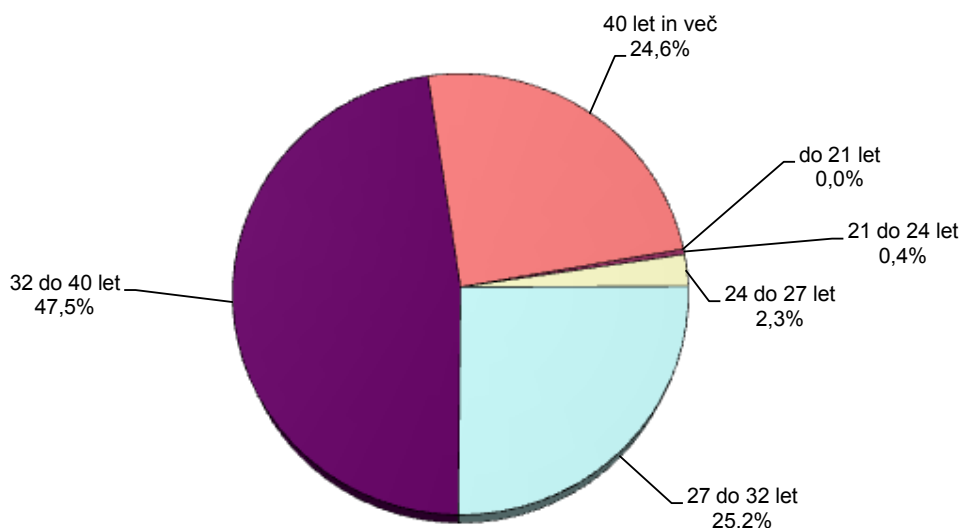
1.4 Starost policistov, ki so uporabili prisilna sredstva

Iz tabele in grafa je razvidno, da je bilo največ policistov, ki so uporabili prisilna sredstva, starih od 32 do 40 let (47,5 %), nato od 27 do 32 let (25,2 %), nad 40 let (24,6 %), od 24 do 27 let (2,3 %) ter od 21 do 24 let (0,4 %).

Starost policistov ob uporabi prisilnih sredstev

Starost	2015	2016
do 21 let	0	0
21 do 24 let	2	18
24 do 27 let	217	105
27 do 32 let	1.252	1.140
32 do 40 let	2.157	2.148
40 let in več	945	1.112
Skupaj	4.573	4.523

Deleži starostnih skupin policistov

2 POSLEDICE UPORABE PRISILNIH SREDSTEV IN NAPADOV

2.1 Poškodbe oseb zaradi uporabe prisilnih sredstev in napadov

Leta 2016 je bilo zaradi uporabe prisilnih sredstev in napadov na policiste poškodovanih 53 (60) kršiteljev in 56 (84) policistov. Poleg tega so bili pri 473 (440) kršiteljih in pri 27 (35) policistih vidni zunanji znaki zaradi uporabe prisilnih sredstev oziroma napadov (praske, odrgnine, druge manjše poškodbe kože)³.

Posledice napadov pri policistih in uporabe prisilnih sredstev pri kršiteljih

	Število policistov		Število kršiteljev*	
	2015	2016	2015	2016
Vidni zunanji znaki**	35	27	440	473
Lahka telesna poškodba	83	54	58	52
Huda telesna poškodba	1	1	1	-
Posebno huda telesna poškodba	-	1	-	-
Smrt	-	-	1	1
Skupaj	119	83	500	526

* Osebe, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva.

** Praska, odrgnina ali druga manjša površinska poškodba.

Telesno poškodovanih je bilo 1,7 % (1,9 %) kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, delež vseh posledic (telesne poškodbe in vidni zunanji znaki uporabe prisilnih sredstev) pa je bil 17,2 % (15,8 %). Pri napadih je bilo telesno poškodovanih 1,2 % (1,8 %) policistov, ki so uporabili prisilna sredstva, delež vseh posledic pa je bil 1,8 % (2,6 %).

Kot sredstva napadov kršiteljev, zaradi katerih so bili policisti, ki so uporabili prisilna sredstva, telesno poškodovani oziroma so utrpeli vidne zunanje znake, so bili najpogostejši oddivanje, prijemanje, davljenje (41-krat), drugo sredstvo (23-krat), udarec z roko (11-krat), udarec z nogo (8-krat) itn.

³ V preteklosti so policisti evidentirali tudi sled poškodbe, ki pa je nov klasifikator telesnih poškodb (velja od 1. 2. 1999) ne vsebuje več. Kljub temu policisti (od 1. 10. 2003), zaradi ugotavljanja morebitnega grdega ravnanja in spremljanja posledic, ki nastanejo zaradi uporabe posameznega prisilnega sredstva, opišejo vsako prasko, odrgnino ali drugo manjšo površinsko poškodbo, ki je nastala zaradi uporabe prisilnega sredstva, in sicer kot vidne zunanje znake uporabe prisilnega sredstva.

Posledice uporabe posameznih prisilnih sredstev pri kršiteljih

Vrste prisilnih sredstev	Brez posledic	Vidni zunanji znaki	Lahka telesna poškodba	Huda telesna poškodba	smrt	Skupaj	Delež telesnih posledic (v %)
Sredstva za vklepanje in vezanje	2.403	445	5			2.854	0,2
Telesna sila – strokovni prijemi	2.614	77	40			2.732	1,5
Telesna sila – strokovni udarci	34	4	12			50	24,0
Telesna sila – strokovni meti	73	8	3			84	3,6
Telesna sila – strokovni pritiski	50	3	3			56	5,4
Telesna sila – drugi načini	544	7	4			556	0,7
Palica	32	10				42	0,0
Plinski razpršilec	79	38	1			118	0,8
Plinska in druga sredstva za pasivizacijo							
Sred. za pris. ust. prev. sreds.	8					8	0,0
Konjenica							
Vodni curek							
Služ. pes z nagobč., brez vrvice	2					2	0,0
Služ. pes z nagobč., na vrvici							
Služ. pes brez nagobč., na vrvici							
Opozorilni strel	2					2	0,0
Strelno orožje					2	2	0,0
Skupaj	5.841	592	68	0	1	6.502	1,0

Opomba: Število poškodb pri uporabi posameznih prisilnih sredstev je večje od skupnega števila poškodovanih kršiteljev, ker se pri kršiteljih šteje le končna poškodba.

Največ telesnih poškodb kršiteljev je bilo pri uporabi strokovnih prijemov, metov, udarcev in pritiskov ter drugih oblik telesne sile, saj je bilo teh sredstev tudi največ uporabljenih.

Največji delež telesnih poškodb (lahka ali huda telesna poškodba) je bil pri uporabi strokovnih udarcev – 24 %, kar pa je glede na naravo oziroma način izvedbe te oblike telesne sile razumljivo. Pri ostalih oblikah telesne sile in uporabi sredstev za vklepanje in vezanje je bil ta delež precej nižji – pri strokovnih metih 3,6 %, pri strokovnih pritiskih 5,4 %, pri strokovnih prijemih 1,5 %, pri uporabi drugih načinov telesne sile 0,7 % in pri uporabi sredstev za vklepanje in vezanje 0,2 %.

2.2 Posledice uporabe prisilnih sredstev glede na stanje kršiteljev

Stanje kršiteljev in posledice uporabe prisilnih sredstev

Stanje kršiteljev	Brez posledic	Vidni zun. znaki	Lahka tel. pošk.	Huda tel. pošk.	Smrt	Skupaj
Pod vplivom alkohola	1.080	313	29			1.422
Pod vplivom prepovedanih drog	199	47	8			254
Nepojasnjeno psihično stanje	313	93	9			415
Skupaj	1.592	453	46			2.091

Od 3.052 kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, jih je bilo 1.422 pod vplivom alkohola, 254 pod vplivom prepovedanih drog in 415 v nepojasnjem psihičnem stanju (skupaj 68,5 % vseh kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva). Zoper navedene osebe so policisti uporabili 5.520 oziroma kar 84,8 % vseh uporabljenih prisilnih sredstev.

3 NAPADI NA POLICISTE

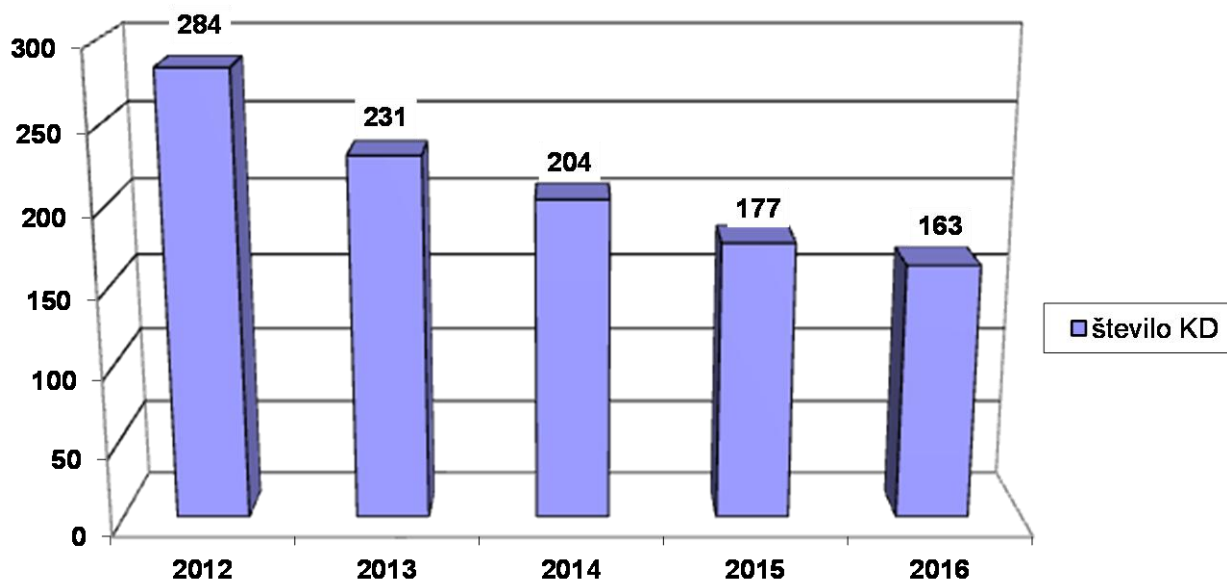
Med napade na policiste so všteta kazniva dejanja po čl. 299, 300, 301 in 302 Kazenskega zakonika RS (KZ-1).

Leta 2016 je bilo 163 (177) napadov na policiste, kar je 14 oziroma 7,9 % manj kot leto prej, pri tem pa je bilo oškodovanih 244 (279) policistov, kar je 35 oziroma 12,5 % manj kot leto prej. Največ napadov na policiste je bilo na območju PU Ljubljana – 57, najmanj pa na območju PU Koper – 5.

Kazniva dejanja napadov na policiste

	2015	2016	Porast/upad (v %)
Število kaznivih dejanj (299,300,301 in 302. čl. KZ)	177	163	-7,9
Število napadenih policistov	279	244	-12,5

Gibanje števila kaznivih dejanj napadov na policiste v zadnjih petih letih

Policisti so bili največkrat napadeni na cestah, trgih, v stanovanjih, nastanitvenih prostorih z neposredno okolico, na območju prometa, v gostinskih objektih, v prodajnih in poslovnih prostorih, na javnih prireditvah, v službenih prostorih policije itn.

Poleg napadov je bilo obravnavanih tudi 59 (59) groženj policistom, kar je enako kot leto prej, od tega največ policistom PU Celje – 17, najmanj pa policistom PU Koper – 2.

Grožnje policistom

Stopnja ogroženosti	Število groženj	
	2015	2016
Nizka	50	52
Srednja	7	5
Visoka	2	2
Skupaj	59	59

4 UGOTOVITVE IN ZAKLJUČEK

V primerjavi z letom 2015 je bilo leta 2016 število kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, število uporabljenih prisilnih sredstev ter tudi število primerov, v katerih so policisti uporabili prisilna sredstva, manjše. Število uporabljenih prisilnih sredstev se je v primerjavi z letom prej zmanjšalo za 1,3 %, število primerov, ko so policisti uporabili prisilna sredstva, se je zmanjšalo za 2,8 %, število kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, pa se je zmanjšalo za 3,7 %. Stanje na tem področju v letu 2016 je tako primerljivo s stanjem leto prej, saj gre za rahel upad tako števila uporabljenih prisilnih sredstev kot števila primerov, ko so policisti uporabili prisilna sredstva in števila kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva.

Najpogosteje uporabljena prisilna sredstva so bila telesna sila in sredstva za vklepanje in vezanje, in sicer v 97,3 %, kar kaže, da policisti upoštevajo načelo sorazmernosti oziroma da so pri opravljanju policijskih nalog praviloma uporabili najmilejši prisilni sredstvi. Tudi telesnih poškodb kršiteljev je bilo 7 manj oziroma za 11,7 %, pri čemer kršitelji pri uporabi prisilnih sredstev niso utrpeli hudih telesnih poškodb, je pa ena oseba (napadalec) umrla zaradi posledic uporabe strelnega orožja.

Strelno orožje so policisti v letu 2016 uporabili dvakrat, in sicer med interveniranjem zoper storilca, ki je predhodno s pištolo ustrelil in umoril zdravnika, nato umoril tudi policista, ki se je slučajno znašel na kraju dejanja, ter poskusil umoriti še policista, ki je bil napoten v intervencijo. Storilec je zaradi uporabe strelnega orožja poškodbam podlegel, komisija generalnega direktorja policije pa je v zvezi s tem ugotovila, da so policisti strelno orožje uporabili zakonito in strokovno. Opozorilni strel so policisti v letu 2016 izstrelili dvakrat.

Od 3.052 kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, jih je bilo 1.422 pod vplivom alkohola, 254 pod vplivom prepovedanih drog in 415 v nepojasnjem psihičnem stanju (skupaj 68,5 % vseh kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva). Zoper navedene osebe so policisti uporabili 5.520 oziroma kar 84,8 % vseh uporabljenih prisilnih sredstev. Obvladovanje takih kršiteljev je za policiste še zahtevnejše, več pa je tudi možnosti za nastanek posledic. Policisti so prisilna sredstva uporabili zakonito in strokovno v 99,4 %, kar kaže na visoko raven strokovne usposobljenosti policistov na tem področju.

Leta 2016 je bilo 163 (177) napadov na policiste, kar je 14 oziroma 7,9 % manj kot leto prej, pri tem pa je bilo oškodovanih 244 (279) policistov, kar je 35 oziroma 12,5 % manj kot leto prej. Največ napadov na policiste se je zgodilo na območju PU Ljubljana – 57, najmanj pa na območju PU Koper – 5.

Kljub temu, da je število napadov na policiste v letu 2016 upadlo, pa so zaskrbljujoče vse bolj agresivne oblike napadov na policiste. Tako je v letu 2016 prišlo tudi do (prej omenjenega) napada na policista, ki se je slučajno znašel na kraju umora zdravnika, v katerem je storilec s pištolo ustrelil

policista in ga umoril. Storilec je v nadaljevanju ustrelil tudi policista, ki je bil napoten na intervencijo, pri čemer je policist utrpel hudo telesno poškodbo.

Z analizo uporabe prisilnih sredstev v letu 2016 smo ugotovili tudi, da so policisti prisilna sredstva uporabili v povprečju na 47 obravnavanih kaznivih ravnanj⁴. Najpogosteje so prisilna sredstva uporabili policisti PU Koper (na 23 obravnavanih kaznivih ravnanj), najredkeje pa policisti PU Murska Sobota (na 70 obravnavanih kaznivih ravnanj). Navedeno kaže na dejstvo, da policisti v veliki večini primerov policijsko nalogo izvedejo z milejšimi ukrepi in prisilna sredstva uporabijo le takrat, ko naloge na drug način ne morejo uspešno opraviti.

Pri uporabi prisilnih sredstev prihaja do hudih posegov v človekove pravice oseb v policijskih postopkih oziroma suspenza teh pravic, pri napadih na policiste pa do hudih kršitev človekovih pravic policistov. Čeprav statistika izkazuje konstanten rahel upad števila kaznivih dejanj napadov na policiste, pa je zaskrbljujoč porast vse bolj agresivnih in brutalnih napadov na policiste. Zaradi tega smo na Generalni policijski upravi izvedli številne aktivnosti za izboljšanje varnosti policistov pri opravljanju nalog policije – izvedba analiz napadov na policiste in opozorila vsem PU in NOE GPU, ki se nanašajo na previdnost in varnost pri izvajanju policijskih postopkov, izvajanje usposabljanj iz praktičnega postopka s samoobrambo po metodi situacijske vadbe, nabava oziroma popolnitev nekaterih prisilnih sredstev in zaščitne opreme za policiste in podobno. Kljub temu je v letu 2016 prišlo do napada oziroma umora policista s strelnim orožjem, po katerem je storilec s pištolo poskusil umoriti tudi policista, ki je bil napoten v intervencijo, ter mu pri tem prizadejal hudo telesno poškodbo. Zaradi tega primera ter usmeritev in obveznih navodil ministrice za notranje zadeve, številka 5/2016, smo vsem PU in NOE GPU naročili izvedbo dodatnih aktivnosti za izboljšanje varnosti policistov pri izvajanju policijskih postopkov (npr. intenziviranje usposabljanja z metodo situacijske vadbe, intenziviranje aktivnosti za odkrivanje in zaseg orožja v nezakoniti posesti...).

V SGDP GPU bomo tudi v prihodnje sproti spremljali in nadzirali dogajanje na področju uporabe prisilnih sredstev in napadov na policiste ter si ves čas prizadevali za konstantno izboljšanje stanja. V tem smislu bomo v letu 2017 pri usposabljanju inštruktorjev PPSA dajali poudarek varnemu izvajanju praktičnih postopkov z varovanjem s kratkocevnim in dolgocevnim strelnim orožjem, inštruktorji pa bodo nato na rednih vadbah PPSA nova znanja in veščine prenašali na policiste. Poleg tega bomo v prvi polovici leta 2017 sprožili postopke za nabavo zaščitnih majic (kasneje pa tudi zaščitnih telovnikov) ter nabavo telesnih kamer za snemanje policijskih postopkov, ki imajo med drugim tudi preventivni pomen in zmanjšujejo število napadov na policiste. Menimo, da bo k izboljšanju varnosti policistov pri izvajanju policijskih postopkov bistveno pripomoglo tudi na novo uzakonjeno prisilno sredstvo, električni paralizator, zato bomo v letu 2017 izvedli aktivnosti za njegovo implementacijo v prakso – pripravili podzakonski predpis, ki bo natančneje določal način uporabe tega prisilnega sredstva, dopolnili program usposabljanja Uporaba prisilnih sredstev z novim modulom »Uporaba električnega paralizatorja« in podobno.

⁴ Zajeti so postopki oziroma obravnavanja kršitev ZJRM, kršitev drugih predpisov, kršitev ZPrCP in drugih predpisov s področja cestnega prometa ter obravnavanja preiskanih kaznivih dejanj, ne pa tudi drugi postopki pri katerih ravno tako pogosto pride do uporabe prisilnih sredstev (npr. privedba na podlagi odredbe pristojnega organa, ugotavljanje identitete ipd.).